

Sygn. akt IV CNP 36/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi strony powodowej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w O.
z dnia 27 lutego 2012 r.
w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości
przy ulicy K. 24 w O.
przeciwko Z. M. i Bankowi [...]
Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 kwietnia 2015 r.,

**oddala skargę i nie obciąża strony powodowej kosztami
postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 maja 2011 r. Sąd Rejonowy w O. zasądził od pozwanych Z. M. i Banku [...] S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości przy ulicy K. 24 w O. kwotę 17 415 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 22 września 2010 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i umorzył postępowanie z powództwa Z. W., A. S. i I. B., którzy początkowo wytoczyli powództwo o zapłatę wskazanej kwoty na ich rzecz w częściach równych, a następnie cofnęli pozew.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości przy ulicy K. 24 w O. składa się z pięciu lokali: trzech mieszkalnych i dwóch użytkowych. Współwłaścicielami nieruchomości wspólnej są: A. S. i N. J. w udziale 128/1000 części, I. B. w udziale 381/1000 części, M. B. i Z. M. w udziale 173/1000 części, Z. M. w udziale 152/1000 części oraz Z. W. w udziale 166/1000 części. Zarząd Wspólnotą, która jest tak zwaną małą wspólnotą mieszkaniową, sprawowany jest zgodnie przepisami kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego o współwłasności. Za zgodą większości współwłaścicieli nieruchomości wspólnej wyrażonej w formie uchwały nr 3/Z/2002 r. z dnia 28 listopada 2002 r. powołano jednoosobowy Zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej w osobie Z. M. Wspólnota posiadała rachunek bankowy w Banku [...] S.A., do dysponowania którym uprawniony jest pozwany Z. M. W dniu 13 maja 2009 r. współwłaściciele Z. W., A. S. działająca także w imieniu N. J. oraz I. B., posiadający łącznie udziały 675/1000, podjęli uchwałę nr 1/2009 o cofnięciu Z. M. wszelkich uprawnień do dokonywania jakichkolwiek czynności związanych z zarządem nieruchomością wspólną. O decyzji tej współwłaściciele powiadomili Z. M. listem poleconym nadanym w dniu 21 maja 2009 r. oraz Bank [...] S.A. Oddział w O. w dniu 22 maja 2009 r. W dniu 18 sierpnia 2009 r. pozwany Z. M., zlecił Bankowi S.A. Oddział w O., dokonanie przelewu z rachunku bankowego Wspólnoty Mieszkaniowej przy ulicy K. 24 w O. na swój rachunek bankowy kwoty 17.415 zł, która to kwota została przelana zgodnie z poleceniem. W dniu 23 września 2009 r. pozwany Z. M. złożył pozwanemu Bankowi S.A. Oddział w O., w imieniu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ulicy K. 24 w O., wniosek o rozwiązanie umowy o prowadzenie rachunku bankowego. Rachunek bankowy został zamknięty przez pozwany Bank w dniu 5

października 2009 r. Jednocześnie pozwany Z.M. w dniu 22 września założył w [...] Bank S.A. z siedzibą w W. rachunek bankowy dla Wspólnoty Mieszkaniowej przy ulicy K. 24 w O., na który przelana została kwota 1.005,17 zł z rachunku bankowego prowadzonego przez Bank [...] S.A.

W oparciu o te ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że powództwo Wspólnoty zasługuje na uwzględnienie. Większość współwłaścicieli była uprawniona w świetle art. 201 k.c. w ramach zwykłego zarządu rzeczą wspólną, do cofnięcia pozwanemu Z. M. uprawnień do dokonywania czynności związanych z zarządem nieruchomością wspólną. Pozwany dokonując, bez umocowania ze strony trojga współwłaścicieli, przelewu kwoty 17 415 złotych z rachunku Wspólnoty na swój własny rachunek wyrządził szkodę Wspólnocie, stąd jest zobowiązany do jej naprawienia. Wprawdzie pozwany wskazał, że przelane pieniądze stanowiły kilkuletnie wynagrodzenie przysługujące mu za sprawowanie zarządu nieruchomością wspólną, ale nie zgłosił z tego tytułu zarzutu potrącenia. W ocenie Sądu Rejonowego, pozwany Bank [...] S.A. także ponosi odpowiedzialność za szkodę, albowiem mimo informacji o cofnięciu Z. M. pełnomocnictwa, zrealizował wydane przez niego polecenie przelewu kwoty 17 415 złotych na rachunek pozwanego, a więc nienależycie wykonał zobowiązanie wynikające z umowy rachunku bankowego zawartej z powódką, co skutkuje odpowiedzialnością odszkodowawczą Banku na podstawie art. 471 k.c.

Po rozpoznaniu apelacji wywiedzionych przez obu pozwanych, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r. zmienił zaskarżony wyrok w pkt. I i IV w ten sposób, że powództwo oddalił i nie obciążył Wspólnoty Mieszkaniowej kosztami procesu na rzecz pozwanych. Sąd Okręgowy uznał, że w świetle przepisów kodeksu cywilnego o współwłasności, czynności dotyczące zarządzania nieruchomością wspólną w zakresie dotyczącym gospodarowania jej środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku bankowym, są czynnościami, które przekraczają zakres zwykłego zarządu rzeczą wspólną. W konsekwencji uchwała z dnia 13 maja 2009 roku podjęta przez większość współwłaścicieli jest nieważna, albowiem prowadziła do zmiany sposobu zarządu nieruchomością wspólną, stanowiącej czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu nieruchomością,

dla której konieczna jest zgoda wszystkich współwłaścicieli, o której mowa w art. 199 k.c.

Strona powodowa wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego wyroku Sądu drugiej instancji, opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego wskutek błędnej wykładni lub niezastosowania przepisów tj. art. 98 k.c., 101 k.c., 108 k.c., art. 199 k.c., art. 201 k.c. art. 415 k.c., art. 471 k.c., art. 19 i art. 20 ust. 2 oraz art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (t.j. Dz. U. Nr 80, poz. 903 z 2000 r. z późn. zm.). Skarżąca zarzuciła, że wyrok jest niezgodny z powyższymi przepisami. Przez jego wydanie powodce została wyrządzona szkoda polegająca na utracie 17 415 złotych stanowiącej wypłacone sobie samemu przez pozwanego Z. M. wynagrodzenie za sprawowanie zarządu nieruchomością wspólną mimo cofnięcia mu przez większość współwłaścicieli pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem bankowym Wspólnoty. Skarżąca wniosła o stwierdzenie, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 98 k.c., art. 101 k.c., art. 108 k.c., art. 199 k.c., art. 201 k.c., art. 415 k.c., art. 471 k.c. oraz art. 19, art. 20, art. 22 ust. 2, art. 22 ust. 3 ustawy o własności lokali.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do ustabilizowanego stanowiska orzecznictwa Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego orzeczenie niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 ü to orzeczenie sprzeczne z niewątpliwymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć oraz takie, które zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (por. jedynie przykładowo wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2006 r., sygn. II BP 6/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 42, z dnia 31 marca 2006 r., sygn. IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 21 lutego 2007 r., sygn. I CNP 71/06, niepubl., z dnia 8 stycznia 2008 r., sygn. I BP 40/07, niepubl., z dnia 10 czerwca 2008 r., sygn. I BP 54/07, niepubl., z dnia 22 lipca 2010 r., sygn. I CNP 100/09, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 18/09, niepubl. z dnia 5 września 2008 r., sygn. I CNP 27/08, niepubl. oraz z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.).

Tę wykładnię wskazanej normy zawartej w przytoczonym przepisie podzielił Trybunał Konstytucyjny orzekając w wyroku z dnia 27 września 2012 roku,

(Sk 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz.U. 2012 r., poz. 1104), że art. 424¹ § 1 k.p.c. rozumiany w ten sposób, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje tylko wtedy, kiedy niezgodność ta jest oczywista, rażąca i przybiera postać kwalifikowaną, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle przedstawionego stanowiska bezprawność judykacyjną, o której mowa w przywołanym 424¹ § 1 k.p.c., należy więc definiować w sposób autonomiczny, węższy od tradycyjnie rozumianej bezprawności w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej, z uwzględnieniem specyfiki sądowego stosowania prawa, istoty władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej i nie może być ona traktowana jako podstawa do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od Państwa w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2006 r., sygn. I CNP 14/06, niepubl., z dnia 28 marca 2007 r., sygn. II CNP 124/06, niepubl., z dnia 14 kwietnia 2008 r., sygn. II BP 62/07, niepubl., z dnia 25 marca 2009 r., sygn. V CNP 93/08, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 116/08, niepubl. oraz z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.).

W orzecznictwie utrwalony jest także pogląd, że stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia to ustalenie jego bezprawności, które nie może nastąpić bez sięgnięcia do istoty władzy sądowniczej, tj. orzekania w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od "głosu sumienia" sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Swoboda ocen sędziego wynika nie tylko z władzy sędziowskiej, ale także z prawa pozytywnego, często posługującego się pojęciami niedookreślonymi i klauzulami generalnymi albo dekretującego wolność decyzji sędziego. Treść orzeczenia zależy również od rezultatów wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, metod oraz podmiotu, który jej dokonuje. Z istoty wykładni wynika więc wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy nacechowany jest subiektywizmem. Już z tych powodów uzasadnione jest, aby w odniesieniu do działalności jurysdykcyjnej sądu sformułować autonomiczne pojęcie bezprawności. Jeśli więc na gruncie odpowiedzialności cywilnej bezprawność oznacza generalnie

naruszenie normy właściwego zachowania się, wynikającego z ustawy lub z umowy międzynarodowej, to w odniesieniu do odpowiedzialności za wydanie orzeczenia sądowego musi być skorygowana specyfiką władzy sądowniczej oraz jej ustrojem.

Nie zgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, których to cech nie nosi zaskarżony rozpatrywaną skargą wyrok Sądu Okręgowego. W rozpoznawanej sprawie Sąd ten przyjął, w zgodzie z ustaleniami faktycznymi oraz treścią art. 19 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 roku o własności lokali (Dz.U.2000 r., nr 80, poz. 903 j.t. ze zm.- dalej jako u.w.l.), że zarząd nieruchomością wspólną jest sprawowany w sposób wskazany w przepisach kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego o współwłasności. Zaskarżony wyrok nie jest w tej sytuacji niezgodny z art. 19, 20, 22 ust. 2 i 3 u.w.l., albowiem te przepisy nie mogły być zastosowane w niniejszej sprawie; odnoszą się one do ustawowego zarządu dużymi wspólnotami mieszkaniowymi, do których strona powodowa nie należy (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 60/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 50). Wyrok nie jest także niezgodny z art. 98, 101 i 108 kodeksu cywilnego, albowiem również te przepisy nie znajdowały zastosowania w rozpatrywanej sprawie. Nie ma miejsca oczywista niezgodność wyroku z art. 199 i 201 k.c. Sąd Okręgowy zakwalifikował kwestię uregulowania sposobu sprawowania zarządu wspólną nieruchomością jako sprawę przekraczającą zakres zwykłego zarządu rzeczą wspólną i w konsekwencji wymagającą zgody wszystkich współwłaścicieli z konsekwencjami płynącymi z art. 199 k.c. Stosownie do art. 200 k.c. każdy ze współwłaścicieli jest obowiązany do współdziałania w zarządzie rzeczą wspólną; w rezultacie każdy z nich ma prawo do sprawowania tego zarządu w zakresie nie naruszającym interesów pozostałych współwłaścicieli. W rozpatrywanej sprawie na podstawie zgodnego porozumienia współwłaścicieli czynności zarządcze dotyczące wspólnej nieruchomości, których elementem było dysponowanie rachunkiem bankowym w celu regulowania zobowiązań powodowej Wspólnoty, od 2002 roku wykonywał pozwany Z. M. Sąd Okręgowy uznał, że do zmiany tego ustalonego dotychczas przez współwłaścicieli sposobu zarządzania nieruchomością niezbędne jest zgodne porozumienie wszystkich współwłaścicieli, ewentualnie orzeczenie sądu. Z uwagi na brak

ustawowej definicji czynności przekraczających zwykły zarząd rzeczą wspólną zakwalifikowanie określonej czynności jest pozostawione sądowi orzekającemu w odniesieniu do okoliczności faktycznych konkretnej sprawy; nie każdy błąd orzeczniczy popełniony w tym zakresie przez Sąd skutkuje przyjęciem oczywistej i rażącej niezgodności wyroku z prawem w przedstawionym wyżej rozumieniu. Wątpliwe jest także, czy skarżący wykazał, że wydanie zaskarżonego wyroku spowodowało szkodę w majątku Wspólnoty (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Skarżący podniósł bowiem w skardze, że przez wydanie wyroku została powodce wyrządzona szkoda, polegająca na utracie kwoty 17 415 złotych stanowiącej wynagrodzenie wypłacone sobie samemu przez pozwanego Z. M. za kilkuletni zarząd nieruchomością wspólną. Stosownie do art. 205 k.c. współwłaściciel sprawujący zarząd rzeczą wspólną może żądać od pozostałych współwłaścicieli wynagrodzenia odpowiadającego uzasadnionemu nakładowi jego pracy. Z wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi ustaleń faktycznych wynika, że w przeszłości powodowa Wspólnota przyznała Z. M. prawo do otrzymywania takiego wynagrodzenia za wykonywanie zarządu nieruchomością wspólną, a pozwany faktycznie zarząd ten wykonywał. Kwestia, czy to wynagrodzenie należy się pozwanemu i w jakiej wysokości, nie była objęta przedmiotem niniejszej sprawy, nie można więc przyjąć, że wskutek wydania zaskarżonego orzeczenia w majątku powodowej Wspólnoty powstała szkoda polegająca na utracie tej kwoty. Należy przy tym zwrócić uwagę, że z odpowiedzi na pozew złożonej przez Z. M. w rozpoznawanej sprawie wynika, że wpłaty na rachunek Wspólnoty Mieszkaniowej pochodziły głównie od pozwanego Z. M. oraz od I. B., natomiast współwłaściciele A.S. i Z. W. nie uiścili od kilku lat, co najmniej od 2003 - 2004 roku, jakichkolwiek kwot na pokrycie kosztów zarządu nieruchomością wspólną, co osoby te przyznały, mimo to początkowo żądały zasądzenia na swoją rzecz objętej pozwem kwoty (por. k. 163 akt sprawy). W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia skargi orzeczono jak w sentencji (art. 424¹¹ § 1 k.p.c.).

